

Så langt er vi nået i ligelønsspørgsmålet

Formanden for Tobaksarbejderforbundet Ella Jensen gør rede for de seneste fremskridt på den lange vej mod lige løn for lige arbejde

Først må man gøre sig klart, hvad man mener med *ligeløn*. Skal alle have samme løn, eller mener man, at lønnen skal svare til det arbejde, der udføres? De allerfleste er sikkert enige om, at det må være arbejdets art, der afgør lønnen.

Det bliver straks sværere, når vi skal søge at skabe lighed i forhold til indsats ved enhver art af arbejde. Kan vi finde frem til en rigtig bedømmelse. Alle vil nok synes, at netop deres arbejde er meget værdifuldt.

Nogle grupper vil være stærkere end andre til at gennemtrumfe deres lønkrav.

Det, der især tænkes på, når der kræves ligeløn, er kvindernes løn i sammenligning med ufaglærte mænds løn. Ingen kan vel mene, at det er retfærdigt at aflønne efter køn. Men der er tradition for det, og traditioner er svære at ændre.

Den væsentligste baggrund for kvindernes lavere løn må søges i, at manden fra tidernes morgen er betragtet som den, der skal

klare økonomien, medens kvinden har opgaverne med hjem og børn.

Dansk Arbejdsgiverforening fører statistik over lønninger inden for industri og håndværk. Der er opdeling i 3 grupper:

Faglærte mænd - ufaglærte mænd - kvinder.

Det er naturligt, at lønnen for faglærte mænd er højere end for ufaglærte mænd, men det er ikke naturligt, at lønnen for kvinder automatisk skal ligge lavere end lønnen for ufaglærte mænd.

Statistikken viser, at kvindernes lønninger i 1897 lå på 56,6 % af ufaglærte mænds løn. I løbet af 60 år nåede man op på 72 %. Da overenskomstforhandlingerne påbegyndtes i 1970, var kvindernes lavtlønsgrænse nået op på 88 % af mændenes lavtlønsgrænse.

Kravet om ligeløn for mænd og kvinder har været fremsat ved enhver overenskomstforhandling. Det har givet resultater, men det er gået meget langsomt.

Dyrtidstillægget, der indførtes med et timebeløb for kvinder på 66 $\frac{2}{3}$ % af timebeløbet for mænd, er efterhånden udlignet, så det i dag er ens for begge parter. Men i den periode, hvor udligningen foregik, blev der på andre områder givet mindre tillæg til kvinder, så lavtlønsgrænserne for mænd og kvinder ikke blev ens. I 1965 var forskellen på mænds og kvinders lavtlønsgrænse 124 øre pr. time. I 1970, da dyrtidstillægget var blevet ens, var forskellen på lavtlønsgrænserne for en del kvinder 133 øre, men for de fleste af Kvindeligt Arbejderforbunds medlemmer 141 øre pr. time.

Det, der skete ved overenskomstafslutningen i marts 1971, var et virkeligt fremskridt for kvindernes ligeløn. Kvinderne fik større tillæg end mændene, og princippet *løn efter arbejdets art* blev fastslået.

Skifteholdstillæg, der hidtil havde været mindre for kvinder, blev forhøjet til samme tillæg som mændenes, og kompensationsløn til 40 timer på 2. og 3. hold fra 1. oktober 1971 blev ens for mænd og kvinder.

Altså, ligelønsprincippet blev helt gennemført i fællesordningen for holddrift. Genen ved at arbejde i holddrift er ens for mænd og kvinder, derfor skal tillæggene også være ens.

Lavtlønsgrænserne blev ikke ens fra marts 1971, men der blev gjort et indhug på forskellen, så der fra marts 1972 er en forskel på 1 kr. Det er en indhentning på fra 33 til

41 øre pr. time. Desuden skal tages i betragtning, at der denne gang blev lagt en solidarisk linie, så der blev opnået store tillæg på lavtlønsgrænserne. Kvinderne opnåede fra 194 til 202 øre pr. time. Mændene opnåede 161 øre pr. time.

Endelig skal det understreges, at det lykkedes at få arbejdsgiverne til at underskrive et protokollat om ligeløn, som indgik i mæglingens forslag. Det lyder således:

Ligeløn for mænd og kvinder.

Hovedorganisationerne er enige om at søge ligelønsproblemet løst, hvor dette ikke allerede er sket. Ved ligeløn forstås, at der for arbejde af samme værdi uafhængigt af køn betales samme løn. Dette forudsætter, at udvalg inden for de enkelte områder forbereder en omskrivning af overenskomsterne, hvorefter lønnen fastsættes efter arbejdets art og ikke som i dag baseres på køn. Disse udvalgs arbejder skal være afsluttet i god tid, inden næste overenskomstsituation indledes.

Til støtte for de nævnte udvalg nedsætter hovedorganisationerne snarest muligt efter 1. marts 1971 et teknisk udvalg, som kan yde den fornødne vejledning.

Hermed er der givet tilsagn om, at der ikke i fremtiden skal aftales løn efter køn.

Udvalgene inden for de forskellige områder skal, inden næste overenskomstforhandling påbegyndes, have undersøgt, hvor der betales løn efter køn, så overenskomsterne kan omskrives og lønnen udbetales efter arbejdets art og ikke som hidtil efter køn.

Den traditionelle hindring for kvindernes ligestilling på arbejdsmarkedet er hermed fjernet. Men den fulde ligestilling på arbejdsmarkedet opnås først, når hjemmets arbejde bliver mere ligeligt fordelt imellem ægtefællerne. Men det er jo ikke et arbejdsmarkedsspørgsmål, det er et spørgsmål, som ethvert ægtepar burde tænke alvorligt over og vurdere, om den traditionelle opdeling af arbejdet hjemme og ude passer for dem, eller de vil indrette sig, så begge parter kan udnytte evner og interesser.

Ligelønsspørgsmålets mest iøjnefaldende problem er løst. Der bliver ens lønmæssigt udgangspunkt på arbejdsmarkedet for mænd og kvinder.

Forskelle i lønninger vil fortsat bestå, men vil så være afhængige af: arbejdets art - uddannelse - evner - stabilitet - ambitioner - tilbud og efterspørgsel. E. Jø.